

ליקוטי מוהר"ן בפרשה

פרשת ויצא הזתשפ"ב / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורה ה' אות ט' (ח"ב)

השלמות של יעקב אבינו/הטעם שהשבטים דנו את יוסף כרוזף/מדוע יעקב קיבלת את נבואתו דרך חלום ולא במראה נבואה/חודש כסליו - חוש השינה/עשרה חלומות בתורה/ המעשה עם האלשיך שפירט את כל הרמאויות של לבן/הסודות הגדולים שיש בחלום יעקב על "עקודים נקודים וברודים"/הביטול הגדול שצריכים כולם להתבטל אל יוסף הצדיק/יסוד דא"ק תיקון לשבירה, מקרה המלכים גם בשלוש ראשונות/מדוע ב' החלומות של בלעם הם חלום אחד/כמה חשוב כבוד האב, עד שהקב"ה לא מדבר עם יעקב בבואה/מדוע כשהצדיק עדיין לא נשוי אינו מקבל נבואה/מה פירוש 'צבאות' הנעלם של שד"י/ששה סוגי חלומות והחילוקים ביניהם/חלום ע"י מלאך וע"י שד/למה הדברים העל טבעיים נבראו דוקא בביה"ש/הסוגים השונים שיש בשדים/ כיצד המאכל מסייע על החלומות/ליהושע הגיע מלאך לכבוש את יריחו והסודות בזה/הרשימו של המוח של רבינו נשאר אצל ר' נתן

השלמות של יעקב אבינו

א. **וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה** (בראשית כח, י) פירש"י: "מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר, הוא הודה, הוא זיוה, הוא הדרה, יצא משם, פנה הודה, פנה זיוה, פנה הדרה". הרבה שבחים כתובים על יעקב אבינו שהוא בחיר האבות. וכתוב בגמרא (בבא מציעא פד.) "שופריה דיעקב כעין שופרא דאדם הראשון" (ליעקב אבינו היה יופי מעין יופיו של אדם הראשון קודם החטא), ולא רק שיעקב היה יפה תואר כאדם הראשון, אלא שיעקב הצליח לתקן את הזוהמה שהיה בחטא אדם הראשון. כי הזוהמה שהיתה באברהם התבררה בישמעאל, והזוהמה שהיתה ביצחק התבררה בעשיו (ע' שבת קמו.), אך ביעקב נאמר (בראשית לג, יח): **וַיֵּצֵא יַעֲקֹב שְׁלָם** – שהיתה מטתו שלימה והוא זוכה להוליד י"ב שבטים שלמים שאין בהם שום דופי.

הטעם שהשבטים דנו את יוסף כרוזף

ב. וכיוון שכך, השבטים מאוד הקפידו כשהם ראו שיוסף שרוצה להמשיך את עצמו להיות בחינת 'אב' רביעי ושהם ח"ו יידחו, כלומר שחששו שכמו שהיה אצל ישמעאל ועשיו, שיצחק נבחר להיות 'אב' וישמעאל נדחה, וכן אצל יעקב, חששו שכך עושה יוסף, שהוא יהיה 'אב' רביעי מכלל האבות והם ידחו. ולכן השבטים כ"כ הקפידו על יוסף עד שפסקו עליו דין רודף, והם עשו בית דין וצרפו להקב"ה איתם, וגזרו עליו מיתה. אבל באמיתות זה לא היה חשש נכון, כי יוסף הוא 'צדיק האמת' שנכון שמצד אחד כולם צריכים להתכופף אליו גם השבטים הקושים, ואפילו יעקב אבינו, כמו שכתוב (בראשית לג, י) **הַבּוֹא נְבוֹא אָנִי וְאַמְרָה וְאַחֲרָיָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת לָךְ אַרְצָה**, ולכן ההתבטלות אל הצדיק לא דוחה אותם משבטי י-ה.

מדוע יעקב קיבלת את נבואתו דרך חלום ולא במראה נבואה

ג. הוזהר בפרשתנו (ח"א דף קמט:) מביא את הפסוק (בראשית כח, יב): **וַיַּחְלֵם וְהִנֵּה סֹלֶם מְצֵב אַרְצָה וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמַיִמָה וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיִרְדִּים בּוֹ**, ומקשה הוזהר: הרי יעקב הוא בחיר האבות שמיטתו שלימה, והוא נמצא במקום בית המקדש, (כמ"ש וכת"י: "אין זה פי אם בית אלקים וזה שער השמים"), ושם הוא מקבל נבואה רק דרך חלום, ולמה הקב"ה לא מדבר עם יעקב ישירות כמו נביא, וכדרך שהוא נגלה אל האבות הקדושים בנבואה?

חודש כסליו - חוש השינה, ובו קוראים על הרבה חלומות

ד. לפני שנסביר את הענין, נתבונן בענין חודש כסליו שנכנסנו אליו. כתוב בספר 'יצירה', שלכל חודש וחודש מ"ב חודשים יש בו את

החוש המיוחד שלו. (בעבר עסקנו הרבה בשיעורים בענין החודשים שהם כנגד השבטים). וחודש כסליו הוא כנגד חוש השינה. כשאדם ישן הוא חולם. ובאמת זה פלא, ישנם עשר חלומות בתורה, והריכוז הגדול של החלומות שנכתבו בתורה נקרא אותם דוקא בפרשיות שקוראים בחודש כסליו, בפרשה שלנו, ובפרשת וישב ומקץ. ונמנה את כל העשרה חלומות הכתובים בתורה, וזה דבר מעניין בפני עצמו, וגם יש בזה תורה שלימה איך למנות את החלומות, כי נראה שיש חלום שנכפל פעמיים ובכל זאת נחשב לאחד:

עשרה חלומות בתורה

ה. **החלום הראשון** – היה אצל אבימלך, (שהיה נביא של אומות העולם) כמ"ש (בראשית כ, ג): **וַיֵּצֵא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בְּחִלּוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּךְ מַתְּ עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְהוּא בְּעֵלְתָּ בְּעַל**. (הענין של ברית בין הבתרים זה לא חלום אלא מחזה).

החלום השני – בפרשת ויצא, הוא חלום של יעקב, כמו שכתוב **וַיַּחְלֵם וְהִנֵּה סֹלֶם מְצֵב אַרְצָה וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמַיִמָה וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיִרְדִּים בּוֹ**, וזה היה חלום נבואי ענק – שיעקב אבינו רואה את ארבעת הגליות, כמבואר במדרש (ויקרא רבה כט, ב), שיעקב רואה את השר של בבל שעולה 70 מדרגות ונופל, אח"כ את השר של פרס עולה 52 מדרגות ונופל, ורואה את השר של יוון שעולה 180 מדרגות ונופל, ואז הוא רואה את השר של אדום עולה ועולה ולא נופל, והוא לא רואה מתי תהיה המפלה שלו, ואז אומר לו הקב"ה: (עובדיה א, ד) **אִם תִּגְבִּיֶה פְּנִיָּךְ וְאִם בֵּין פּוֹכְבִים שִׁים קִנְיָךְ מִשֶּׁם אֲוִיךָ יִרְדֶּךָ נְאֻם ה'**, היינו שהקב"ה יוריד את שרו של עשיו. אבל אפילו יעקב אבינו לא משיג בשעה הזו את קץ הגאולה, כי הוא לא רואה כמה מדרגות עולה השר של עשיו, ולא רואה עדיין את המפלה שלו. אבל מתי כן נגלה לו המפלה של עשו? כתוב בפרשת ויחי שלפני פטירתו יעקב ביקש לגלות לבניו את קץ הגאולה, אז זה נגלה לו לרגע אחד ומיד נסתר ממנו והוא לא גילה.

המעשה עם האלשיך שפירט את כל הרמאויות של לבן

ו. **החלום השלישי** – בהמשך הפרשה יש עוד חלום של יעקב אבינו אחרי שלבן מרמה אותו וגונב אותו ומחליף את משכורתו עשרת מונים, וכתוב (בראשית לא, י-יא) **וַיֹּאמֶר אֵלַי מְלֹאךְ הָאֱלֹהִים בְּחִלּוֹם יַעֲקֹב וַאֲמַר הִנְנִי וַיֹּאמֶר שָׂא נָא עֵינֶיךָ וְרֵאָה כָּל הָעֵתִידִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן עֲקָדִים נְקָדִים וּבְרָדִים כִּי רֵאִיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר לָבֶן עָשָׂה לָךְ**. היה סיפור עם האלשיך הקדוש, שהוא עשה חשבון מה הם כל המאה פעמים שלבן החליף את המשכורת של יעקב אבינו, והוא דרש את זה בבית הכנסת, והנה האר"י ז"ל הגיע לדרשה וישב שם, והאר"י ז"ל היה מחייך כל הדרשה. אחרי שסיים האלשיך את הדרשה, הוא בא לאר"י ושאל אותו, למה חייכת כל הדרשה שלי, וכי לא אמרתי דברים טובים ויפים? אמר לו איך אני לא יצחק, ואני רואה את לבן עומד לידך ומנענע בראש ואומר: 'אכן ככה עשיתי וכו', ואין דבר יותר מצחק מלראות את לבן מודה על השקריו שלו, שסוף סוף יש מצב בעולם האמת שהוא כבר לא משקר ומודה, ובכל מה שהסברת על הרמאויות שלו, כך היה וכוונת בהכל לאמת.

רבינו הקדוש מאוד החשיב את הספר של האלשיך הקדוש, ואמר שהאלשיך הקדוש זכה לפרש את כל התורה כולה כפי פן אחד מהשבעים פנים האמיתיים של התורה. ובאמת היו מאנשי שלומנו

ובכאן יוסף משיג בנבואה את מה שכל השבטים לא ידעו, שאע"פ שכל השבטים היו צדיקים קדושים גדולים מאוד, אבל עדיין הם צריכים להשתחוות ליוסף שהוא בחי' צדיק האמת, דהיינו לקבל ממנו את השפעה. והחידוש היותר גדול זה דוקא החלום השני של יוסף שהוא החלום הששי בתורה: כמ"ש (שם לו, ט): "וַהֲנֵה הַשְּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאֶחָד עֶשְׂרֵת כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִּי", ופותר יעקב את החלום ואומר ליוסף (שם, י): "הִבּוֹא נְבוֹא אֲנִי וְאִמִּי וְאֶחָיִךְ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֲרָצָה" וזה סוד מאוד גדול, שאפילו יעקב אביו של יוסף הצדיק שהוא הבחינה של ה'תפארת', גם הוא משתחוה לבנו יוסף כלומר מקבל השפעה דרכו.

יסוד דא"ק תיקונו לשבירה, מקרה המלכים גם בשלוש ראשונות

ט. ונבאר את הענין. היום דברתי עם אבא שלי על הסוגיא של יסוד דא"ק שהוא המלך השמיני, ונקשר את הדברים אלינו: התיקון שרואה יעקב אבינו ב'ברודים' – זה התיקון נמצא במלך השמיני, שהוא בבחינת יסוד דא"ק. כי מה שכתוב מלך שמיני שהוא יסוד, לכאורה זה קשה כי המלך הששי בתורה (שאל מרחובות הנהר) – הוא היסוד. ואיך נאמר שגם המלך השמיני זה יסוד, והתשובה אמר לי אבא שלי: שהוא בחינת יסוד דא"ק – שהוא התיקון לכל המלכים, וכמו שצינו לעיל את המקור מעץ חיים.

הסודות הגדולים שמתגלים בספורי מעשיות

י. אנחנו לומדים במוצאי שבת סיפורי מעשיות, והסברתי את הנקודה הזאת איך בסיפורי מעשיות רבינו מגלה לנו חכמת קבלה שהיא שלב יותר גבוה ממה שגילה האר"י ז"ל. ואנחנו לומדים במעשה י"ב (מבעל תפילה) ושם רבינו מדבר על שבירה הכלים, כי אע"פ שלכאורה יש רק שבעה מלכים, אבל באמת היה בחינת ביטול גם בג' ראשונות, וכמו שכתב בזה האר"י ז"ל בעץ חיים (שער ט' פרק ב' דף מ' סוף טור ד'), וז"ל: מן האדרא זוטא נראה שלא ירדו רק הז' מלכים בלבד, וממדרשים אחרים בספר הזהר משמע כי גם באבא ואמא יש ביטול ופגם וכמעט אפי' בכתר. ואמנם הענין הוא, כי ודאי שמכל עשר נקודות נפלו מהם בחי' ובכולם היה ביטול, עכ"ל. ולכן בספורי מעשיות מלכתחילה מדבר על עשרה כיתות, אך בפועל הבחינה של השבירה שנוכרת שם היא רק בתשעה, כי בכת של הבעל תפילה, הם בחרו באמת ועסקו בתפילות, והם לא טעו, ולא היה להם שום בלבול. אמנם יש שינוי בין הבחינה שעליה מדבר האר"י ז"ל שהוא מקרה המלכים שקדם לבריאת העולם, ואילו רבינו על בחינות של פגם וקלקול שנעשים אחרי בריאת העולם, ועל התיקון הסופי שיהיה בגאולה בעצמה, ולכן יש שינויים, וזה סודות חדשים שלא נתגלה באר"י ז"ל, אלא דברים שזכינו שרבינו יגלה לנו אותם בספורי מעשיות, אלא שהם מלובשים בהסתרות תוך הסתרות תוך מעשיות פלאיות.

ושם רבינו מחדש שהתיקון נעשה מתוך המלכים בעצמם, ולא כמו המקרה המלכים שזכר בתורה על מלכין קדמאין שהם שבעה מלכים, ומלך שמיני שהוא במקום גבוה מהשבעה מלכים, כי אצל רבינו מדובר על מקרה המלכים שמתרחש כל פעם מחדש, שעל ידי שלמות התיקון שלו תבוא הגאולה, שם רבינו מדבר שהתיקון הוא ע"י ספירת היסוד של הבעל תפילה, שזה הבחינה של יתיקון הכללי שביסוד שגילה רבינו. וזה סוד מאוד גדול שרבינו גילה שהתיקון

שהיו ממש בקיאים עצומים בכל ספרי האלשיך הקדוש, ולומדים את כל פירושו על התנ"ך שזה פירוש נפלא מאוד.

הסודות הגדולים שיש בחלום יעקב על "עקודים נקודים וברודים"

ז. בחלום הזה של יעקב, כתוב: "וַיֹּאמֶר שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה כָּל הָעֵתִידִים הָעֹלִים עַל הַצֶּאֱזָן עֲקוּדִים נְקוּדִים וּבְרֻדִים וְכוּ" – לא יאומן כי יסופר – מה שגילה האר"י ז"ל מה השיג יעקב אבינו בחלום הזה. יש מושג של 'פה דא"ק' (אדם קדמון), וביאור הדברים: המקום הראשון שבו רואים חלוקה של ספירות זה לא באורות האזוניים ולא באורות החוטם של א"ק (שהם גבוהים מאוד), אלא רק באורות הפה מתחיל בחינת כלי שיש בו י' ספירות, אבל הוא בחינת 'עקודים'. מה פירוש 'עקודים'? שהכלי עם כל העשר ספירות שבו כולו אחד לחלוטין.

אחר כך יש אורות שהם נמוכים יותר שהם אורות העיניים, (למרות שהעיניים יותר גבוהות מהפה ומהאזוניים, האורות שיוצאים משם הם יותר נמוכים), מכיון שיש שתי בחינות אורות בעיניים. יש אור של העיניים בעצמן, שעליהם כמעט לא מדברים. ויש את האורות שהעיניים משמשים להם רק כמעבר. (והדבר זה הוא זה ישוב גדול, לקושיות הגדולות שיש בדרושים האלה באר"י ז"ל, וכעת אני לא יזכיר הקושיות, אלא רק ישר אומר את התיקון): שיש אורות הנקודים שיצאו דרך העיניים והם מגיעות מתחתית א"ק מהמקום שנקרא שם ב"ן.

ולענייננו כל השבירה, של הז' מלכים שנקרא עליהם בסוף פרשת וישלח – כל הסיפור כולו רמוז בשבעה מלכי אדום, זה אורות ד'נקודים' שראה אותם יעקב בחלום שלו, וזה המקום של השבירה, כמבואר באדרא. ואלו סודות מאוד גדולים שיעקב רואה בחלום, כי הוא יוצא מדודו לבן והולך לאחיו עשיו, שהם שתי קליפות קשות שיעקב צריך להתמודד איתם, ולפני שהוא מתמודד עם עשיו הוא מתמודד עם השורש בחינת מלכי אדום – שזה בחי' שבירת הכלים, ולכן הקב"ה מראה לו קודם את אורות העקודים, שזה האורות שבפה א"ק לפני מקרה המלכים, ומראה לו את ה'נקודים' ששם כל מקרה המלכים, ומראה לו את ה'ברודים', שזה המלך השמיני בחינת התיקון, שנקרא בתורה (בראשית לו, לט) "וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הַדָּר וְשֵׁם עִירוֹ פְּעוֹ וְשֵׁם אֶשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בֵּת מִטְרָד בֵּת מִי זָהָב" השם 'הדר' שזה התיקון, שנקרא יסוד דא"ק' כמובא באר"י ז"ל (עץ חיים שער ג' פרק ב' דף ט"ז סוף טור ד'), שזהו כבר התיקון הגמור, ואת כל זה זוכה יעקב לראות בחלום. וזה החלום השלישי בתורה. (נסכם בקצרה עד עכשיו ג' חלומות: החלום הראשון של אבימלך שהקב"ה מזהיר אותו על שרה שהיא אשת איש, החלום השני סולם יעקב, השלישי זה החלום של כל תורת הקבלה "עקודים נקודים וברודים". וההסבר בעומק, שיעקב אבינו קיבל את כל תורת הקבלה בתוך שלושת המילים האלו בחלום).

הביטול הגדול שצריכים כולם להתבטל אל יוסף הצדיק

ח. החלום הרביעי בתורה – זה החלום של לבן, שהקב"ה מזהיר אותו מלפגוע ביעקב וכמו שכתוב (בראשית לא, כד) "וַיֹּבֵא אֱלֹהִים אֶל לְבָן הָאֲרָמִי בַחֲלֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לָךְ פֶּן תִּדְבֹר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע".

החלומות החמישי והשישי – אלו שני החלומות שיוסף הצדיק חולם. החלום הראשון (שם לו, ז): "וַהֲנֵה אֲנִי וְאֶחָד מֵאֲלֹהִים אֲלֵמִים... וַהֲנֵה קָמָה אֲלֵמִתִּי וְגַם נִצְבָה, וַהֲנֵה תִסְבְּיָה אֲלֵמִתִּיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינּוּ לְאֵלֵמִתִּי"

ששניהם נאמרו בדיבור אחד. וכן במצות יבוס, כתוב (דברים כה, ה): "לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה" והרי אשת אחיו אסורה עליו באיסור עריות, דכתיב (ויקרא יח, טו) "ערות אשת אחיך לא תגלה ערות אחיך הוא", ומובא שם במכילתא כמה דוגמאות של דברים הפוכים וכולם נאמרו בדיבור אחד. נמצא, כשהקב"ה אומר שני דברים שלכאורה סותרים זה את זה, אז זה סימן שדוקא הם נאמרו בדיבור אחד אומר המדרש במפורש שהם תמיד נאמרו בדיבור אחד. ואם כן גם כשבלעם מקבל דברים שלכאורה סותרים, שה' אומר לו: "לא תלך עמהם וכו'", ואח"כ ה' אומר לו: "...לך עמהם, זה סענו שהם נאמרו מהקב"ה בדיבור אחד. ולמרות שזה נאמר לבלעם בשתי לילות, מ"מ אצל הקב"ה זה לא בעיה שהוא יאמר דיבור אחד, ובלעם ישמע את הדיבור האחד הזה בשני זמנים שונים, חלקו בלילה אחד וחלקו בלילה השני. ולכן גם שני החלומות של בלעם נחשבים כחלום אחד כי מהקב"ה זה יצא בדיבור אחד. אלו הם עשר החלומות שזכרו בתורה.

ונסכם בקצרה: החלום הראשון – החלום של אבימלך שהקב"ה מזהיר אותו על הענין של שרה. החלום השני – 'סולם יעקב'. החלום השלישי – "עקודים נקודים וברודים". החלום הרביעי – של לבן שהקב"ה מזהיר אותו, לא להתעסק עם יעקב. החלום החמישי והשישי (הזכרתי אותם ביחד בשביל הויכוח) – הם החלומות של יוסף האחד של האלומות, והשני של השמש והירח שמשתחווים לו. החלום השביעי והשמיני – הם של שר המשקים ושר האופים. החלום התשיעי – החלומות של פרעה, על הפרות ועל השיבולים. והעשירי זה שני החלומות של בלעם שהם דיבור אחד.

כמה חשוב כבוד האב, עד שהקב"ה לא מדבר עם יעקב בבואה

יד. שואל הזוה"ק (בפרשתנו דף קמט:), למה לא נמנה עוד חלום, שכתוב (בראשית מ, ג) "ויאמר אלקים לישראל בְּמֵרָאָה הַלַּיְלָה". מתרץ הזוה"ק ש'מראות הלילה' זה לא חלום, וזה דרגה הרבה יותר גבוהה מחלום. ועתה נחזור לשאלה היפה של הזוה"ק, איך יתכן שיעקב אבינו בחיר האבות בבית המקדש והוא חולם חלום ולא מקבל נבואה ישירות?

ומתרץ הזוה"ק שהסיבה שהוא לא קיבל נבואה, מכיון שאז יעקב עדיין לא היה נשוי, ולכן אפילו יעקב אבינו בחיר האבות, מקבל נבואה רק בחלום. ועוד אומר הזוה"ק סיבה חשובה, מכיון שיצחק עדיין היה חי, ולכן מפני כבודו של יצחק, הקב"ה לא מדבר עם יעקב בנו בבואה, כדי שלא יהיה ח"ו הרגשה שכביכול יצחק ויעקב שווים. איך הזוה"ק קדוש במילה אחת מלמד אותנו מוסר מה זה הכבוד הגדול של כבוד האבא. כי היינו חושבים אדרבה, הרי אין אדם מתקנא בבנו ולא בתלמידו, וזו שמחה ליצחק שיעקב יקבל נבואה, ובכ"ז הקב"ה שומר על הכבוד של יצחק אביו ולא נותן ליעקב נבואה אלא רק חלום, ואפילו שנמצא בבית המקדש. ולפי זה, נתרץ את השאלה על יוסף, למה הוא חולם חלומות, ולא מקבל נבואה? התירוץ: מפני הכבוד של אביו יעקב, וגם יוסף עדיין לא היה נשוי, ולכן הוא מקבל חלום ולא מקבל נבואה.

מדוע כשהצדיק עדיין לא נשוי אינו מקבל נבואה

טו. כאמור הזוה"ק אומר שתי סיבות למה הוא לא קיבל נבואה, סיבה אחת כי יעקב עדיין לא היה נשוי (בזמן שיעקב קיבל את הברכות הוא

האחרון נעשה ע"י היסוד'. ולכן גם ה'תפארת' שזה יעקב אבינו הוא צריך את יוסף כמ"ש "הבא נבוא אני". וכתוב (בראשית לו, יא): "וְאָבִי שָׁמַר אֶת הַדְּבָר" פירש"י: "היה ממתין ומצפה מתי יבוא". כלומר שגם יעקב שהוא בתפארת הגבוה מהיסוד, צריך את ההתקשרות אל יוסף שהוא בחינת 'הצדיק' שביסוד.

אפילו משה שהוא בדעת צריך התקשרות ליוסף שביסוד

יא. ואפילו במשה רבינו שהוא בדעת שיעוד יותר גבוה אפילו מהתפארת גם הוא כתוב (שמות יג, יט): "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ" ורבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה רי"א) מביא את הזוה"ק (פר' משפטים ח"ב סוף דף קד:) וז"ל: "ז"ל הזוה"ק: יוסף ה'ה ד'יוקניה ב'אָרְעָא, וְלֹא שְׁתַּמְשָׂא בְּעֵלְמָא דָּא, וְעַמִּיּוּהָ אֲשַׁתְּמַשׁ מִשָּׁה, דְּכַתִּיב "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ". ותרגום: יוסף ה'ה ד'יוקנו ב'אָרְעָא, וְלֹא שְׁתַּמְשָׁא בְּעוֹלָם הָהָא, וְעַמּוֹ הִשְׁתַּמְשָׁא מִשָּׁה. וזהו "עִמּוֹ" – במחיצתו. כי אפילו משה רבינו צריך להיות צמוד כל הזמן ליוסף שהוא צדיק האמת שהמדרגה שלו גבוהה ועצומה מאוד. והגם שאנחנו חושבים את חמשת יחידי הדורות שהם: משה, רשב"י, האריז"ל, הבעש"ט ורבינו, ולא מחשיבים את יוסף. הטעם מזה בעצמו גופא, כי על ידי התקשרות משה ביוסף, נכלל יוסף במשה. והשאלה הנשאלת, אם יוסף כל כך גבוה, מדוע הוא חולם חלומות והוא לא מקבל את הסודות הנ"ל במדרת נבואה? (את השאלה הזו ניישב בהמשך בעו"ה).

המשך מנין החלומות

יב. החלומות השביעי והשמיני – הם של שר המשקים ושר האופים, שיוסף פתר להם את החלומות. החלום התשיעי זה החלומות של פרעה שמונים אותם כחלום אחד, שהרי יוסף אומר לפרעה (בראשית מא, כה): "וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל פְּרֹעֶה חֲלוֹם פְּרֹעֶה אֶחָד הוּא, והם נחשבים אחד בחלום הראשון של פרעה הוא רואה את שבע הפרות הרעות מראה בולעות את הפרות הטובות, ואחר כך הוא רואה את השיבולים הריקות שהן בולעות את השיבולים המלאות. וזה החלום התשיעי. (מכאן לא מוזכר בתורה חלומות בספר בראשית, וב'שמות' וביקרא).

מדוע שתי החלומות של בלעם נחשבים לחלום אחד

יג. החלום העשירי נמצא בספר במדבר וזה החלום של בלעם. שהוא אומר לשרי בלק לישון אצלו, כדי שהוא ישמע מה ה' יגיד לו. שהרי הקב"ה לא מגיע לנביאי אומות העולם רק בלילה, ובשתי לילות הקב"ה בא אליו בחלום. בלילה הראשון הקב"ה אומר לו (במדבר כב, יב): "לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֵאָר אֶת הָעָם כִּי בְרוּךְ הוּא". ואז בלעם שולח אותם חזרה. והגיעו אליו שרים יותר חשובים, ובלילה השני הקב"ה אומר לו (שם, כ): "אִם לְקָרָא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לְךָ אִתָּם, וְאָף אֶת הַדְּבָר וכו'".

והשאלה אם כן, מדוע אנחנו מחשיבים את שתי החלומות האלה לחלום אחד, ולא לשתי חלומות, והתשובה עמוקה מאוד: דהנה ידוע שכשהקב"ה אומר שני הפכים, זאת אומרת שדוקא הם נאמרו מפי ה' בדיבור אחד כמבואר במכילתא פרשת יתרו בחודש פרשה ז' ד"ה זכור ושמור). למשל: כתוב בתורה (דברים כב, יא-יב) "לֹא תִלְבַּשׁ שְׂעִטָּנוּ צִמָּר וּפְשָׁתִים יַחְדָּו, גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע בְּנָפוֹת בְּסוּתָךְ" – ז"א שאסור ללבוש ששעטנו, אבל בציצית כן צריך ללבוש שעטנו, (לקחת צמר ופשתן תכלת ולבן ולשים ביחד דוקא) וכתוב במכילתא

חלום ע"י מלאך שהוא בחינת נבואה, ומבואר שאפילו בחינת חלום על ידי מלאך קשה להשיג כשאדם לא נשוי, וקל וחומר שנבואה גמורה. רק שהיות שיעקב אבינו היה צדיק גמור ושלם בכל שלמות לכן זכה לנבואה בדרך של חלום דוקא.

ששה סוגי חלומות והחילוקים ביניהם

יח. ונדבר עתה על כמה סוגי חלומות והענין בהם, ובאמיתות יש ששה מדרגות של חלומות. החלום הראשון: כתוב (במדבר יב, ו) "אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו". הנביא מקבל חלום של נבואה וזה יותר גבוה מ'חלום ע"י מלאך', את חלום נבואי מקבל רק הנביא. וזה מה שכתוב בגמרא (ברכות נ:): 'חלום אחד מששים בנבואה'. וזו המדרגה הראשונה שהיא הכי גבוהה מבין כל החלומות.

המדרגה השנייה: חלום ע"י מלאך, זה יכול להיות בכל בני-האדם וגם אם הם לא נביאים הם יכולים לזכות לקבל חלום ע"י מלאך. ואיך זוכים לזה? אומר הזוהר הקדוש (ויקרא ח"ג דף כה.) שאם אדם זוכה לתקן את הנפש וגם את הרוח, הוא יכול לקבל חלום ע"י מלאך. והביאור: ידוע בדברי האר"י ז"ל שיש נרנח"י (נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה) ובאמיתות כל אחד מחלקי הנפש יש בו נרנח"י פרטי (ו"א יש נפש דנפש, רוח דנפש, נשמה דנפש, חיה דנפש, וכן בכלים), וכשאדם זוכה לתקן בשלמות את נרנח"י של הנפש, אז הוא זוכה ל'רוח'. וכשהוא זוכה לתקן את הרוח הוא זוכה לחלום ע"י מלאך.

מי שזוכה למדרגת 'רוח' זוכה לזיכרון גמור בתורה

יט. ידוע מה שהאר"י ז"ל אומר שכשזוכים ל'רוח' אז זוכים לזיכרון. כי כל הסיבה ששוכחים זה כשיש לאדם רק 'נפש', ואז הוא בחינת נשים, מכיון ש'נפש' זה החלק הנוקבי שבנשמה, נשים זה מלשון (בראשית מא, נא) "כי נשני אלהים את כל עמלי" – 'נשים' לשון שכחה, ו'רוח' זה בחינת 'זכר' – 'זכרון' זה מלשון 'זכר', ולמה אנחנו שוכחים כי אנחנו לא 'גברים', ומי שלא שוכח הוא הגבר הזכר האמיתי. וכאן בזוהר מבואר עוד דבר, שמי שמגיע לבחי' 'רוח' הוא זוכה גם לענין של 'חלום ע"י מלאך'.

חלום ע"י שד, והליצנות שהם עושים

כ. סוג החלום השלישי – אומר הזוהר: כשיש לאדם רק את חלק ה'נפש', זה חלום ע"י שד. ופה הזוהר מאריך בענין הזה. אני זוכר לפני יותר מ-30 שנה את הרב עובדיה, שהוא דיבר על הענין של תענית חלום בשבת, כמו שנפסק בשולחן ערוך (סי' רפ"ח ס"ה) שאדם שחלם חלום לא טוב – צריך להתענות, והרב עובדיה הסביר שהחלומות הלא טובים מגיעים מהשדים שמפחידים את האדם, והוא הביא שהשדים הם ליצנים, והם רוצים להתלוצץ מהבן-אדם. ואמר: מתי הליצן הצליח להשיג את רצונו, כשהוא רואה שהאדם נבהל, אז הוא יכול לצחוק, אבל אם למשל אחד התלוצץ על מישוהו, והוא לא מתייחס אליו, ולא סופר אותו, אז הליצן לא הצליח. ואומר הרב עובדיה, תגידו לי מה אתם רוצים לתת את התענוג לשדים, שהם הצליחו... כל מי שחולם חלום ומתחיל לפחד, ועושה מהר הטבת חלום, ותענית חלום, זה גורם שהשדים יצחקו עליו ויהיו מבסוטים, תרגע שום דבר לא קרה, תמשיך לישון (סימן שישת יותר מדי טוב) תלמד יותר תורה, תתחזק תקרא תהלים, ותהיה

היה בגיל 63, ועוד 14 שנה שהוא למד בבית שם ועבר, יוצא שבזמן החלום בהר המוריה הוא היה בגיל 77, ורש"י בסוף פרשת תולדות עושה את החשבון. וכתוב: "וישכב במקום ההוא" – במקום ההוא שכב, אבל ב-14 שנים בבית שם ועבר לא שכב על מיטה. ויעקב היה אז בגיל 77 ועדיין לא נשוי ולכן הוא לא מקבל נבואה, ואפילו שהוא בבית המקדש. והסיבה השניה מפני כבודו של יצחק. אבל שואל הזוהר, הרי בחלום של ה'עקודים' הוא כבר היה נשוי, ואם כן, למה בחלום שבו הוא קיבל את כל סודות הקבלה 'עקודים' 'נקודים' ו'ברודים', למה זה היה בחלום ולא הגיע בנבואה?

ומתריך הזוהר, כי יעקב באותו זמן היה בחוץ לארץ, וגם מפני שיעקב עדיין היה חי. זאת אומרת, נכון שפתרנו את הבעיה של הנישואין, אבל נוצרה בעיה חדשה שיעקב היה בחוץ לארץ, הוא קיבל זאת רק בחלום. וצריך להתבונן, שמילא הסיבה של כבוד יצחק מובנת, וכן הטעם של חוץ-לארץ שזו אדמה טמאה מובן, אבל למה כאשר הצדיק עדיין לא נשוי הוא לא מקבל נבואה, הרי יעקב אבינו אל בנו ראובן (בראשית מט, ג): "כחי וראשית אוני", כלומר שיעקב הוא קודש קודשים, ולא היה לי שום פגם הברית כלל, ואם כן למה זה שהוא לא נשוי מהווה בעיה בשבילו לקבל נבואה, ומה הקשר בין נבואה לבין נישואין?

מה פירוש 'צבאות' הנעלם של שד"

יז. והנה כידוע לכולנו, שכל פעם שיש שאלה, אנו לומדים בליקוטי מוהר"ן ושם יש את כל התירועים, באופן נפלא. אומר רבינו בתורה ה' תניינא אות ט' וזה בחינת מה שמובא בכתבי האר"י ז"ל (עץ חיים שער השמות שער מ"ד פ"ו) ש'צבאות' הוא הנעלם של שם 'שדי'. מה הביאור? השמות הרבה פעמים בתורת הקבלה נכתבים בעיקר עם המילוי (שין דלת יוד), כי לכתוב את המילה הרגילה בלי מילוי זה כמו ראשי תיבות, ואכן כל השפה שאנחנו מדברים זה שפה של ראשי תיבות, אך באמיתות צריך להיות כמו השיר – אשיר לכבודות ש"ן יו"ד ר"ש... ועיקר שלמות שמות הקודש כשהם במילוי, ואם השמות הם ח"י רק בשם הפשוט, ועדיין אין את המילוי זה כביכול שם שאינו שלם.

וא"כ מה זה הנעלם של שם 'שדי'? יש שם פשוט 'שדי', ויש את המילוי, ש-י"ן (60) ד-ל"ת (430) י-ו"ד (10) סה"כ= 500 שזה בגימטריא 'פרו ורבו' – שזה היסוד, וזה הנעלם של שם 'שדי'. אבל כשאין את המילוי שזה 'פרו ורבו' אז השם כביכול חסר. ואומר האר"י ז"ל שהנעלם של שם 'שדי' בגימטריא 'צבאות' (צ=90, ב=א-ו=9, ת=400, סה"כ=499, ועם הכולל זה 500), וא"כ 'צבאות' שווה ל'פרו ורבו', כלומר, ע"י 'פרו ורבו' אפשר להעמיד צבאות לכבוד השי"ת. ורבינו מסביר את דברי האר"י ז"ל שהנעלם של שם 'שדי' זה ה'צבאות' של המלאכים.

ולפי זה נסביר: כשאדם זוכה להיות נשוי, אז הוא זוכה לשם שד"י- בחי' קדושת היסוד, שהשם שד"י הוא במילואו (עם המילוי הנעלם ששוה ל'פרו ורבו' ו'צבאות') אבל כשהוא לא נשוי, אז שם שד"י הוא לא במילואו, והאדם לא יכול לקבל מהמוחין בעצמם שהם בשם שד"י במילוי שלם כמובא בדברי רבינו שם, ולכן הוא מקבל את הנבואה רק מהנעלם של שם שדי שזה 'צבאות', והכוונה ע"י חלום של מלאך. וכעת מובן היטב הזוהר עם דברי רבינו הקדוש, שכשאדם אינו נשוי ואינו יכול להעמיד צבאות, א"כ אין לו אפילו בחינת

בכלל לא יורדים פה למטה, וזה הסוג הראשון. והשדים האלו מדברים עם השדים שהם גרים באוויר, והם מגלים להם את כל מה שהם שומעים ויודעים מאחורי הפרגוד. ויש את השדים השלישיים שנמצאים פה בעולם שהם כבדים בגלל שיש להם גם את יסוד המים ולכן הם ארציים, הם נמצאים כאן עם הבני-האדם, והם הליצנים שעושים את כל הבלאגן. אם בן-אדם מצליח לשמוע מהשדים שבאוויר, אז הוא שומע דברים לפעמים אמיתיים לפעמים לא, אבל הם לא עושים ליצנות. אבל אם הוא חולם חלום ע"י שד מהשדים שנמצאים בארץ, שיש להם את יסוד המים, שם הכל זה ליצנות אחת גדולה שהם צוחקים ממנו, והם משגעים אותו.

המשך ביאור סוגי החלומות

כג. אמרנו בינתיים שלוש סוגי חלומות. חלום אחד – חלום נבואי "בחלום אדבר בו" ששייך רק בנביאים ולא לכל אדם. החלום השני – זה חלום ע"י מלאך, ושייך בכל אדם שזכה לבחינת 'רוח'. החלום השלישי – זה חלום ע"י שד, לפעמים אמיתי ולפעמים שקר, וגם מה שאמיתי הוא רק דברים שיקרו לזמן וקרוב, כי אי אפשר לחלום ע"י שד מה יהיה עוד עשר שנים, אלא מקסימום לחלום על עוד כמה ימים, לא יותר מזה.

סוג החלום הרביעי – שמזכיר אותו המהרש"א בברכות (דף נה: בד"ה אימא ישיבנו) ושם הוא אומר, שיש חלומות שעוברים דרך הכוכבים והמזלות. ומאוד חשוב לדעת את זה, בפרט בסיפורי מעשיות, שם רבינו שוור את כל הסודות, בכמה מילים, וע"י הידיעות האלו אפשר להבין קצת מהרמזים. והחלומות האלה יותר נמוכים מהחלומות שהם ע"י שדים, אבל הם פחות מבלבלים את האדם.

סוג החלום החמישי – הוא הכי מוכר לנו, וכמו שכתוב בגמ' (ברכות סוף דף נה:): "אין מראין לו לאדם (חלום) אלא מהרהורי לבו, מה שאתה חושב ביום זה מה שאתה חולם בלילה.

ביצד המאכל משפיע על החלומות

כד. סוג החלום השישי – אני קורא לו 'החלומות שאחרי הצילנט', שהם החלומות שמגיעים מהאדים של המאכל. וכמו שרבינו אומר (בתורה ה' כאן את י') שגם למאכלים יש חלק בחלום, ובחלומות האלה יש הרבה יותר שטויות, כמו שרואים שהחלומות של שבת בצהריים זה ממש בלבול אחד גדול כי זה קורה תוך כדי עיכול האוכל שהגוף מפרק את המאכל, ועולים אדים, והאדים האלה מתערבבים במחזור הדם, ועולים עד המוח וכשהם מגיעים למוח, הם מביאים גם את האותיות של המאכל, ושם כל האותיות של האוכל מצטיירות לך בחלומות. ומי שזוכה לאכול בקדושה, אז האותיות של מאכל האלה מסודרים אצלו, אז יכול להגיע לסודות התורה, וזה בחינת של "שינה בשבת תענוג", שאחרי שאדם אוכל בקדושה מאכלי שבת, והוא זוכה שאותיות המאכל מסודרים אצלו, ואז מגיעים האותיות למוח ונותנים לו חלומות מסודרים. אבל כשמתהפכים כל האותיות, אז החלומות שהוא רואה מבולבלים.

ובחלום השישי יש עוד דבר, כותב ב'ספר הברית', שיש חלומות שבאים ע"י קור וחום. ואם אדם ישן וקר לו, זה סוג של חלום, ואם יש הסקה מדי כמה זה גם סוג של חלומות. וכן מסוג האוויר שאדם נושם, או מזיהום אוויר שנושם.

קצת פחות עייף, הרי מי חולם חלומות, רק מי שישן יותר מ-7 שעות, כי כשאדם ישן קצת שעות אין לו זמן לחלום, הוא ישן, ולא זוכר את החלום. ובודאי שיש ענין של תענית חלום, אבל לא להרבות בזה, ולא להתחיל לחשוש מכל חלום.

למה הדברים העל טבעיים נבראו דוקא בבין השמשות

כא. ואומר הוזהר, שיש שלושה סוגים של שדים. יש כאלו שנבראו רק משלושה יסודות. שהרי הקב"ה ברא את כל הבריאה מארבע יסודות אש, רוח, מים, עפר. וכשהקב"ה רצה לברוא דבר שלא יהיה מארבע יסודות אלו היינו דברים על טבעיים, אז הוא לא ברא אותו בששת הימים אלא ברא אותו בערב שבת בין השמשות, (כמובא במשנה אבות 10 ו1 עשרה דברים נבראו בע"ש בין השמשות), ולכן כל הדברים הפילאיים והעל טבעיים והנסיים הקב"ה השאיר לבין השמשות, כי בששה ימים – שהם בחינת זמן הוא כביכול הגביל את עצמו בטבע, לברוא דברים טבעיים, אבל בבין השמשות שהוא כהרף עין זה יוצא וזה נכנס, ואין לבני-אדם בו השגה כי אין בו 'זמן', ונקרא 'בין השמשות כהרף עין', כמו שאמרו בגמ' בברכות (סוף דף ב:): 'אמר רבי יוסי: בין השמשות כהרף עין, זה נכנס וזה יוצא ואי אפשר לעמוד עליו'. ואז הקב"ה יכול לעשות גם דברים על טבעיים אפילו שהוא עדיין נמצא בתוך הששה ימים. זה הסבר עמוק לשאלה, למה דווקא הדברים האלה הם מיוחדים שנבראו בבין השמשות. ושימו לב שהמשותף לכל הדברים האלו שהם על טבעיים, ולכן גם זמן הבריאה שלהם הוא בזמן על טבעי שהוא בין השמשות, וזה בחינת למעלה מן הזמן.

הסוגים השונים שיש בשדים

כב. הקב"ה רצה לברוא את השדים לא כמו בני-האדם אלא רק או משני היסודות 'אש' ו'רוח', או כאלה שהוא ברא אותם משלוש יסודות מ'אש', 'רוח', ו'מים'. והיסוד היחיד שאין בשדים זה 'עפר' ולכן הם קלים. מובא בגמרא (תגיגה דף טז:) בג' דברים הם דומים למלאכי השרת, ובג' לבני-אדם. יש להם כנפיים כמלאכים (הרי כל הדורות חלמו בני אדם שיהיה להם כנפיים, והאדם לא נרגע מזה עד שהמציאו את המטוס...), וגם השדים יכולים לטוס בהם את כל העולם כמלאכים, והדבר השלישי שהם יכולים לשמוע סודות מאחורי הפרגוד.

אומר הרמב"ן (ויקרא יז, ז) שהכול זה דבר אחד, בגלל שיש להם כנפיים, הם יכולים לעוף באויר, ובגלל זה הם יכולים לקבל את הסודות שהולכים באוויר. הרי מי יודע הכי הרבה סודות? כתוב (קהלת י, ב): "כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֶת הַקּוֹל וּבַעַל הַכְּנָפַיִם יִגִּיד דְבָרֶיךָ" – אומר המדרש אלו הַמְּלַאכִים, ומובא בגמרא גיטין (דף מה.) על העורב היונה, שהם יודעים סודות כי הם מעופפים באוויר, ושם יש את כל הסודות, והם קולטים אותם עם הכנפיים שלהם, ולא רק העופות, כי גם השדים, הם מקבלים את הסודות שלהם מהכנפיים, והכל זה דבר אחד: יש להם כנפיים, והם טסים באויר, ואז הם שומעים את הסודות מאחורי הפרגוד.

אבל הם לא יודעים לשמור סוד, ואז הם מדברים ומגלים לבני-אדם (וכמו שאמר רבינו במעשה ג' שיש בשדים מדברים ומספרים הכל). ואיך הם מגלים לבני-אדם? אז זה עובר שלשה שלבים. שלב ראשון: יש את השדים הרוחניים, שהם בעיקר במתיבתא דרקיעא, (ויש ביניהם 'שדין יהודאין' כמו שרבינו מדבר עליהם באריכות בתורה כ"ח) והם נמצאים רק למעלה, והם

כוח המדמה, ולכן הוא חולם חלומות בלילה, (מי שחולם בהקיץ זה בר מינון) מכיון שבלילה יש סילוק המוחין. ורבינו אומר: "זה בחינת שאחר הסתלקות מִשָּׁה בָּא שֶׁר צָבָא ה' וְאָמַר: "עֲתָה בָּאתִי", הַסְתַּלְקוֹת מִשָּׁה זֶה בְּחִינַת הַסְתַּלְקוֹת הַדְּעוּת, בְּחִינַת שְׁנֵה שְׁאָז הַדְּעוּת מִסְתַּלֵּק, וְאִין נִשְׁאָר רַק הַרְשִׁימוֹ אֲזִי הוּא בְּחִינַת: "וַיֹּאמֶר... אֲנִי שֶׁר צָבָא ה'", דְּהִינּוּ מִלְאָךְ "עֲתָה בָּאתִי", כִּי אֲז נִשְׁאָר הַרְשִׁימוֹ בְּבְחִינַת מִלְאָךְ בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מִלְאָךְ פְּנ"ל.

הרשימו של המוח של רבינו נשאר אצל ר' נתן

כזו. מסבירים הפרפראות לחכמה וביאור הליקוטים, שרמוז כאן סוד איך רבינו סומך את רבי נתן, כי התורות שבסוף ימי רבינו הם כולן צוואות, כי כבר רבינו הוא היה חולה ב'הוסט', וכבר דיבר על ההסתלקות שלו, והוא כבר מסמך את רבי נתן שימשיך אחריו. רבי נתן הוא בחינת יהושע, ורבינו גילה: שאפילו שיש הסתלקות המוחין, שזה הבחינה שהצדיק מסתלק מן העולם, אבל עדיין אני משאיר את הרשימו שזה בחינת 'מלאך שר צבא ה' – רשימו של המוחין, 'חלום ע"י מלאך', את זה אני משאיר אצל רבי נתן.

ידוע הסיפור שכשרבי נתן חיבר את הספר 'ליקוטי הלכות' אז רבי נחמן טולשינער לקח את הספרים בשביל להדפיס אותם, ופעם אחת הוא הגיע באיזה מקום אל אחזה רב גדול מאוד שזכה לפגוש את רבינו, ורבינו גם התפעל מאותו רב, ואמר לו רבינו: יש לי אצלי נתעליה ואם תבוא אתי לברסלב, אני יעשה ממך חידוש כמו נתעליה שלי, אבל אותו רב לא יכל לעזוב את קהילתו רבנותו פרנסתו ומשפחתו וכו' ולא הלך עם רבינו, אבל הוא היה באמת ת"ח עצום, והוא הצליח לקבל הרבה מאותה פגישה עם רבינו. ואז כשהגיע לשם ר' נחמן טולשינער עם ה'ליקוטי הלכות', אותו רב קורא את הספרים שכתב רבי נתן, ואז הוא אמר: "זה המוח של הרבי", ז"א אני רואה בספר שרבי נתן קיבל את המוח של רבינו הקדוש. וזה הנקודה שרבי נתן קיבל את הרשימו של המוח, כי המוח של רבינו זה שלימות המוחין, כשרבינו נפטר, זה הסתלקות המוחין, אבל ב'ליקוטי הלכות' שם נמצא הרשימו של המוחין של רבינו, בבחינת 'חלום ע"י מלאך', בחינה של נבואה, ואת זה רבי נתן הנחיל לנו, את המוח של הרבי בספרים הקדושים של ליקוטי הלכות, שהם הרשימו שנשאר מהמוח העצום של רבינו.

פעם סיפרנו שזו הסיבה שרבי נתן קיבל את השטריימל של רבינו, אמנם רבי נתן לא העיז ללבוש את השטריימל, אך בראש השנה בזמן התפילה הוא היה שם את השטריימל תחת הקיטל שלו, וככה הוא היה מתפלל בראש השנה, וזה בחינת רשימו של המוחין.

שבת שלום ומבורך – עריכה: ליאור גבע

(מוקדש לע"נ צביה בת סאלם – צדוק בן צאלח – חיים בן מוסא ז"ל ת.נ.צ.ב.ה)

לעילוי נשמת אברהם פואד בן אילנה הלה ז"ל / ולעילוי נשמת: חממה בת סאלם ז"ל)

ונסכם את ששת סוגי החלומות, יש חלום נבואי שבא לנביא, יש חלום ע"י מלאך, חלום ע"י שד, חלום ע"י כוכבים ומזלות, חלום מהרהורי ליבו, חלום שבא מהמאכל, וממוז האויר שבאותו זמן. וכשאדם חולם חלום שלא יבהל ויתבלבל מהחלומות האלה, בפרט כשאפשר לשייך אותם להרהורי ליבו, או למה שהוא אכל, כי החלומות האלה הם חלומות שהם לא מכוונים בכלל, מכיון שזה רק מהאכילה ומהרהורי ליבו. חלום ע"י שד יותר בעייתי, מכיון שלפעמים יש שם דברים נכונים, ולפעמים זה מליצנות. ויש את שני החלומות הראשונים שהם גבוהים והם החלומות המובחרים חלום של נבואה (ששייך רק בנביא) וחלום ע"י מלאך שייך בכל אדם. ורבינו אומר שזה ע"י שאדם זוכה לזכך את בחינת ה'רוח' שלו.

ליהושע הגיע מלאך לכבוש את יריחו

כה. אומר רבינו בתורה ה' (אות ט) וז"ל: "הַדְּבֹר הוּא הַרְשִׁימָה שֶׁל הַמַּח, כִּי מֵה שְׁנִרְשָׁם וְנִעְלָם בְּמֹחַ נִחְקַק וְנִרְשָׁם בְּהַדְּבֹר. וְכִשְׁהַמְחִין זְכִיָּם, שְׁעַל יְדֵי זֶה נִעְשִׂין אֲמֵרוֹת טְהוּרוֹת פְּנ"ל, אֲזִי גַם כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַמֹּחַ בְּשַׁעַת שְׁנֵה - וְאִין נִשְׁאָר רַק הַרְשִׁימָה שֶׁל הַמֹּחַ שְׁהוּא בְּחִינַת דְּבֹר, אֲזִי גַם הַרְשִׁימָה זְכָה, בְּבְחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מִלְאָךְ". יש בחינת משה ויש בחינת יהושע, כי גם יהושע הוא נביא, ויש את הפסוק המפורסם שיהושע רואה את שר צבא ה' וכתוב (יהושע ה, יג-יד) "וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא שֶׁיְהוֹשֻׁעַ בִּירְיָחוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וַיְהִי אִישׁ עֹמֵד לְנִגְדוֹ וְחָרְבוֹ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אֶתְּהָ אִם לְצָרֵינוּ, וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי שֶׁר צָבָא ה' עֲתָה בָּאתִי וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל פְּנֵי אֲרֻצָּה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה, וּמֵה פִירוֹשׁ "עֲתָה בָּאתִי"? שֶׁר צָבָא ה' הִבְהִיל אֶת יְהוֹשֻׁעַ כִּי הוּא הִיךְ נִרְאָה כְּמִלְאָךְ עִם חָרֵב שְׁלוֹפָה, וַיְהוֹשֻׁעַ פָּחַד מִמֶּנּוּ וְשׂוֹאֵל אוֹתוֹ: "הֲלָנוּ אֶתְּהָ אִם לְצָרֵינוּ", אֲבָל הָאֵמֶת מִי שֶׁמִּפְחַד זֶה הַמִּלְאָךְ מִפְחַד מִיְהוֹשֻׁעַ, כִּי פִירֵשׁ "וְע"ע בְּבִרְאשִׁית רַבָּה צו, ג): "לְעִזְרַתְךָ, שְׂאִין אָדָם יִכּוֹל לְהִלָּחֵם עֲלֵיהָ (עַל יְרִיחוֹ) וּלְתוֹפְשָׁה לְהַפִּיל הַחוֹמָה, אֲבָל בִּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּךְ בָּאתִי וְלֹא חִפֵּץ בִּי, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לָג, טו): "אִם אִין פְּנִיךָ הַלְכִים אֶל תַּעֲלֹנוּ מִזֶּה". שֶׁהַקְּב"ה אָמַר לְמֹשֶׁה: "הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֹךְ בְּדֶרֶךְ וְלְהַבִּיאֲךָ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הִכַּנְתִּי ... וְאֶיִּבְתִּי אֶת אִיִּבְיָךְ וְצָרְתִּי אֶת צָרְדֶיךָ וְכו'", ז"א שֶׁהַמִּלְאָךְ יַעֲשֶׂה אֶת הָעֲבוּדָה לְגַרְשׁ אֶת ז' עַמְמִין. וּמִשָּׁה רַבִּינוּ לֹא הִסְכִּים שִׁיְהִי מִלְאָךְ, וְאִפִּילוֹ שֶׁזֶה הִיךְ מִלְאָךְ מִט"ט (כְּמוֹבָא בְּרַש"י) שֶׁשָּׂמוּ כִּשְׁם רַבּוֹ, וּמִשָּׁה רַבִּינוּ שִׁלַּח אוֹתוֹ. וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁהִגִּיעַ הַמִּלְאָךְ לְיְהוֹשֻׁעַ, הוּא אוֹמֵר לוֹ: "עֲתָה בָּאתִי", כִּי מִשָּׁה כָּבֵד נִפְטָר, הַתְּפִילָה שֶׁלּוֹ נִגְמְרָה וְלִכֵּן הוּא אוֹמֵר לְיְהוֹשֻׁעַ, תַּעֲשֶׂה לִּי טוֹבָה אֶל תְּשַׁלַּח אוֹתִי גַם אֶתְּהָ, וְלִמָּחָה כִּי אֲנִי לֹא לְמַעֲלָה וְלֹא לְמַטָּה, קִיבַלְתִּי שְׁלִיחוֹת וּמִשָּׁה רַבִּינוּ לֹא הִסְכִּים לְקַבֵּל אוֹתִי, וְכֵל זְמַן הַזֶּה שֶׁלֹּא קִיַּמְתִּי אֶת הַשְּׁלִיחוֹת, אֲנִי לֹא יִכּוֹל לְחַזֵּר לְמִקְוִמִי, וְאֲנִי כָּבֵד אַרְבַּעִים שָׁנָה עוֹמֵד פֶּה בְּכַדּוֹר הָאָרֶץ, (הַמְּלָאכִים כְּשֶׁהֵם נִמְצְאִים לְמַטָּה בָּאָרֶץ הֵם סוֹבְלִים בְּגַלּל הַגְּשָׁמִיּוֹת וְכֵל הַטּוֹמָאָה שִׁישׁ בְּעוֹה"ז, וְלִכֵּן מִתְחַנֵּן הַמִּלְאָךְ לְיְהוֹשֻׁעַ שִׁיִּקְבַּל אוֹתוֹ). וְזֶה הָעֵנִיץ שֶׁשֶׁר צָבָא הַשֵּׁם אוֹמֵר "עֲתָה בָּאתִי", שֶׁזֶה הִיךְ מִלְאָךְ שֶׁכֵּל הַזְּמַן הִיךְ בָּא וְנִלְחַם אֶת כָּל הַמְּלָחָמוֹת שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ.

הסודות שרבינו מוציא מהפסוקים האלה

כו. ורבינו הקדוש מוציא מזה עניינים גדולים. ואומר: ש'משה רבינו זה בחינת שלמות המוחין והדעת. אבל מה קורה כשאדם ישן? מסתלקים לו המוחים ואין לו דעת. וכשאין לו מוחין מתגבר באדם